

Asia: VN/10644/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi sotilastiedustelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Aliupseeriliitto ry on tutustunut hallituksen tekemään esitykseen sotilastiedustelulainsäädännön muutostarpeista. Aliupseeriliitto näkee tärkeänä, että kansalliset viranomaiset kykenevät tekemään tehokkaasti tehtäviään ja tuottamaan turvallisuuteen liittyvää tilannekuvaa mahdollisimman laaja-alaisesti. Sotilastiedustelu ja sen erilaiset menetelmät ovat olennainen osa tilannekuvan muodostamista.

Lainsäädäntömuutos, jossa sotilastiedusteluviranomaiselle annettaisiin laajemmat oikeudet selvittää ja tunnistaa tietoliikenteen reitittymistä ja muutosten toteutusta. Tietoliikennetiedustelun osalta on esitetty poisto viestin sisältöihin menevien hakuehtojen käyttökiellosta sekä poisto Suomessa olevien tai oletettavasti olevien telepäätelaitteiden tai – osoitteiden hakuehtojen kieltä. Lisäksi lakimuutosesityksessä ehdotetaan, että muun kuin valtiollisen toimijan tietoliikenteeseen kohdistuvan tietoliikennetiedustelun ilmoitusvelvollisuudesta luovuttaisiin.

Aliupseeriliitto pitää tärkeänä, että sotilastiedustelua kyetään toteuttamaan tehokkaasti lainsäädännön estämättä. 2019 voimaan saatettua tiedustelulainsäädäntöä (590/2019) tulee päivittää vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä sekä tunnistamaan teknologisen kehityksen tuomia uusia haasteita. Lainsäädännöllä pitää luoda vakaa ja uskottava pohja sotilastiedusteluviranomaisen toiminnan turvaamiselle muuttuvassa turvallisuus- ja teknologiaympäristössä. Laaja-alaisella, mutta samalla lainmukaisella sotilastiedustelutoiminnalla pystytään suojaamaan paremmin Suomen maanpuolustusta, kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan turvallisuutta.

Tietoliikennetiedustelun ilmoitusvelvollisuudesta luopuminen myös muiden kuin valtiollisten toimijoiden osalta on perusteltua. Muuttuneessa turvallisuusympäristössä ja viimevuosien

kyvykkyyksien kehittymisen myötä tiedustelutoimintaa toteutetaan usein ”ei valtiollisena toimintana”. Aliupseeriliitto näkee perusteltuna muuttaa lainsäädäntöä siten, että Suomella itsellään on kyky toteuttaa tietoliikennetiedustelua myös silloin kun tiedustelun kohde muuttaa toimintatapaa tai käytössä olevia järjestelmiä.

Puolustusvoimat rekrytoi tällä hetkellä runsaasti uutta henkilöstöä. Rekrytointeihin liittyen on pystyttävät turvaamaan hakijoiden tietojen päätyttömyys ulkopuolisen tiedustelun kohteeksi. Lainsäädäntöä tuleekin harmonisoida muiden turvallisuusviranomaisten kaltaiseksi, jotta rekrytointiprosessien kautta tapahtuva tiedustelu vaikeutuu myös Puolustusvoimien osalta.

Aliupseeriliitto näkee myös tarpeellisena laajentaa sotilastiedusteluviranomaisen määritettä koskettamaan myös Maa, - Meri, - ja Ilmavoimia. Lainsäädäntöön on myös perusteltua tuoda tarkemmat määrittelyt yhteistoiminnasta Rajavartiolaitoksen kanssa.

Ulkomaisen toimivaltaisen virkamiehen käyttäessä laajentuvia oikeuksia Suomen alueella tiedustelumenetelmien käyttöön liittyen on erittäin tärkeää, että toiminnan valvonta, rajoittaminen ja ohjaaminen on selkeästi toteutettua. Hallituksen esitys lainsäädännön muuttamisesta antaa tähän perusteet.

Tomi Malkamäki
Aliupseeriliitto ry